

NOVA DOBA

UREDNIŠTVO
IN UPRAVNIŠTVO
JE V LJUBLJANI

POSAMEZNE
ŠTEVILKE PO 10
VINARJEV.

NAROČNINA ZA
CELO LETO 8 K,
ZA POL LETA 4 K,
ZA ČETRT LETA
2 K.

V LJUBLJANI S
POŠILJANJEM NA
DOM ISTE CENE.

GLASILO SLOVENSKE GOSPODARSKE STRANKE.

IZHAJA VSAKO SREDO IN SOBOTO. — ZA OZANILA SE PLAČUJE OD TROSTOPNE PETIT-VRSTE PO 15 H, ČE SE OZANILA TISKA ENKRAT, PO 12 H, ČE SE TISKA DVAKRAT IN PO 8 H, ČE SE TISKA TRIKRAT ALI VEČKRAT. — DOPISE IZVOLITE FRANKOVATI. — ROKOPISOV NE VRAČAMO. — NA NAROČBE BREZ ISTODOBNE VPOŠILJATVE NAROČNINE SE NE OZIRAMO. — UPRAVNIŠTVU BLAGOVOLITE POŠILJATI NAROČNINE, REKLAMACIJE, OZANILA, T. J. ADMINISTRATIVNE STVARI.

Politika naskokov.

Strankarska naša politika mora imponirati vsakemu nepristranskemu izven nje stoječemu opazovalcu kot neresno za malenkosti potrošeno delo: kot šport. Velja nas mnogo truda in razburjenja, požre mnogo gmotnih žrtev, koristi pa slovenski stvari prav nič. Kajti uspehi, katere prinaša, so vedno le relativni in vedno le za moment.

Če imajo zaznamovati liberalci uspeh, gre to vedno le na škodo Slovencev nasprotne stranke; če klerikalci kjerkoli si bodi zmagajo, store to skoraj samo na škodo Slovencev v nasprotni stranki. Vendar pa je za Slovence samo oni resničen in pozitiven uspeh, katerega izvajamo v boju proti Nemcem ali tujcem sploh, naj si bo ta političen ali gospodarski. V nobenem slučaju, kjer ni takega uspeha na zunaj, ni slovenska stvar nič pridobila.

Zadnji čas je pri nas jako priljubljena politika naskokov. Pred vsem so naša narodna društva postala torišče za te nevarne, za nas Slovence lahko usodepolne eksperimente. Društvo, ki je dosedaj uspešno delovalo in napredovalo ob sodelovanju pripadnikov obeh strank se naskoči s tem, da vsili večina proti volji manjšine, pripadajoče drugi stranki, iz samih pripadnikov prve stranke obstoječi odbor. Taki naskoki izvršili so se že v mnogih občinskih zastopih, v mnogih manjših društvih.

Strankarstvo pa tudi našim večjim in največjim narodnim društvom ni prizaneslo. V mislih imamo pevsko društvo „Ljubljano“, „Glasbeno Matico“ in v najnovejšem času „Ciril-Metodovo družbo“.

Jako slabo znamenje za razmere v naših strankah in pa za zaupanje v lastno moč pri naših enostrankarskih društvih in drugih korporacijah je že dejstvo, da niti ena niti druga stranka, če pride do gospodarstva, ne trpi opozicije poleg sebe. Na tej in na oni strani napenjajo toliko časa svoje moči, dokler niso sami somišljeniki med seboj. Je to na eni strani nekaka bujazljivost in znak slabosti, na drugi strani pa ravno v takih korporacijah najlepše cvete terorizem posameznih oseb in se kaj rada vgnezditi korupejca.

Druga zla posledica pa je, da vsak tak naskok, ako že ne odbije takoj velik del sodelavcev rodi vsaj nedogleden in strasten notranji boj.

Ker je zadeva sedaj posebno glede „Družbe sv. Cirila in Metoda“ nad vse važna, pogledimo si malo posledice, ki ga

more imeti zadnji naskok na to družbo od strani naših liberalcev. Ako S. L. S. za naprej odpove vsako sodelovanje, imelo bi to tekom časa gotovo najhujše posledice za družbo. Nespametno bi bilo misliti, da je uspevanje družbe odvisno samo od agilnega vodstva. Končno vprašanje je vedno le gmotno, in v tem oziru so največje važnosti vse podružnice do najmanjše. Glede teh pa bi moral biti slepec, če bi kdo mislil, da je sodelovanje S. L. S. pri nje razsežnosti in izborni organizaciji brezpomembno. Razentega, pa raste v S. L. S. od dne do dne vpliv posvetnih narodno-zavednih elementov, kar da pričakovati v prihodnosti veliko izdatnejše sodelovanje pri narodnem in predvsem narodnoobrambnem delu. Na drugi strani pa saj po današnjem stanju liberalne stranke ni pričakovati, kakega napredka glede njene moči in števila njenih pripadnikov. Če to oboje pomislimo uvideli bomo, da bi bila izključitev večine slovenskega ljudstva od narodnoobrambnega dela, hud udarec za slovensko stvar. Seveda bi bili v tem slučaju z liberalci sokrivi klerikalci, ker bi odgovorili na naskok z drugim, v narodnem oziru istotako nedopustnim korakom.

V svesti si svoje naraščujoče moči in v svesti si svoje, vse slovensko ozemlje zavzeemajoče organizacije nastopila bo S. L. S. skoraj gotovo pot boja. Pripravljala bo tla, nabirala člane, razvila bo najintenzivnejšo agitacijo za nov naskok, ki bi naj klerikalcem zasigural večino v odboru. Slepec je, kdor dvomi da bi se tak naskok prej ali slej tudi posrečil. Da bo takrat vsled nadaljnega boja v družbi strankarsko sovraštvo uspelo do take višine, da bo skoraj sigurno prišlo do ločitve, menda tudi nikdo ne bo dvomil.

Čemu je bil torej prvi naskok? Samo, da se klerikalcem v doglednem času tem sigurnejše posreči dobiti večino v družbinem odboru? Pomisliti moramo pri tem, da bodo potem kandidirali gotovo izraženejši strankarji in če proderejo, bo tudi režim v družbi mnogo bolj strankarski, kakor bi bil, če bi brez boja imeli obe stranki v odboru svoje zastopnike. — Ali pa je bil ta naskok morda za to, da bi se ona počasnost in neagilnost, ki je dosedaj vladala v družbi, maskirala z živahnim, strastnim strankarskim bojem?

Naskok je bil na vsak način nepremišljen, in kdor je prišel na to nesrečno idejo, imel je mogoče prvotno najboljšo voljo izvršiti dobro in narodu koristno reorganizacijo, je pa, zapeljan od strankarstva, na nekatere važne

faktorje pozabil in s tem stvari več škodoval kakor koristil. V otročji dobi smo še, in to je bila napaka te dobe.

Poglejmo malo okoli sebe, na odrasle narode. Nikjer in nikoli v takih zadevah vitalne važnosti ne bomo videli, da bi igralo strankarstvo kako vidno, še manj pa glavno ulogo. Samo mi še nismo vzrasli in še nismo prišli do pravega razumevanja izreka: napredek je boj. Boj je, toda ne razdirajoči boj, temveč konkurenca, boj za prvenstvo v delu, ki se pa ne sme potratiti v to, da bi se drugega oviralo na delu.

Edina pot, da se popravi ta napaka je nova volitev, v kateri se da vsem onim strankam, ki hočejo sodelovati pri tem za našo narodnost najvažnejšem delu primerno zastopstvo v odboru. Saj smo si vsi edini, da stari odbor ni odgovarjal modernim zahtevam, da je bil skoraj nesposoben voditi uspešen boj proti vedno napredujočim nemškim in italijanskim šolskim družbam. Mogoče je tudi, da je novoizvoljeni odbor vsaj glede kake posamezne osebe boljši, kakor prejšnji. Toda pri novi volitvi se bi pa tudi ta novi odbor še izdatno dal popraviti. Poleg mladih moči sedi v njem par popolnoma nerabnih ruin; mogoče je vendar, da bi v slučaju kompromisa, mesto starih, že z drugim delom čez glavo preobloženih penzionistov, izbrala kaka druga stranka iz srede svojih pripadnikov kakega sposobnega, agilnega moža, ki bo morda imel kaj iniciative in ki bo, če ostane tudi v manjšini, saj s svojo opozicijo delal v korist svojega naroda.

V očigled vitalnemu pomenu naše šolske družbe za naše narodnostno stanje ne bodimo ozkosrčni in ne dajmo svojim sovražnikom prilike, da se smejejo našim otročjim napakam, našim nerodnim poskusom in ponesrečenim političnim eksperimentom. Kar so dosegli že vsi narodi okoli nas dosegimo tudi mi: V boju proti sovražniku bodimo edini!

Politični pregled.

Izpremembe v državnem zboru.

Po volilni osnovi pomnoženo število državnoborskih poslancev zahtevalo je ne samo pomnoženje sedežev v posvetovalni dvorani, marveč so se tudi druge uredbe izkazale za nove razmere nezadostne.

LISTEK.

Vsesokolski zlet v Pragi.

(Dalje.)

Slavnostni izprevod.

Vsa mogočnost veličastne udeležbe na vsesokolskem zletu je prišla do veljave pri slavnostnem izprevodu. Toliških množic Praga menda še ni videla. V gostem spalirju po vseh ulicah, kjer se je pomikal izpr vod, je stal na stotisoče gledalcev prišedših ne samo iz vseh predmestij Praških, ampak iz vse Češke. Koliko ljudstva je bilo v teh dneh v Pragi je videti n. pr. iz tega, da je električna železnica prodala 708.000 listkov. A ne samo na cesti, vsa okna, vsi balkoni so bili gosto obljudeni navdušenih prijateljev Sokolstva. Celo na strehe so se spravili ljudje, da zamorejo potem popisati, kako je videti tak izprevod iz ptičje perspektive. Da so ljudje uporabljali odre pri graditvah se stavbah kot tribune, da so stali na vozovih se spenjali na kozla, stopali na stol, da so dečki splezali na električne droge, to je vredno omenjati še posebej. Tako je bilo od kralj. Vinohradov, kjer se je zbirala sokolska armada, in po vseh ulicah do mestne hiše.

Ob 9. uri smo se pričeli zbirati, točno ob 10 uri se je izprevod jel pomikati proti Vaclavskim namestim.

Otvorili so izprevod sokolski jezdec 220 po številu, na čelu jim načelnik Č. O. S. dr. Vaniček. Za njimi je prišlo predsedstvo Č. O. S. z dr. Scheinerjem, Mašekom, Warausem, Beranekom, Bilekom, Očenaškom, Hermanom, dr. Hellerjem in dr. Urbanom. V tej skupini so nosili prapor Č. O. S.

Predsedstvu je sledil 60 členski odbor Č. O. S., njemu pa ameriški Čehi z dvema praporoma. Izprevod se je moral ustaviti pred vinohradsko mestno hišo, kjer je Sokolstvo pozdravil vinohradski občinski zastop. Krasen pogled na izprevod je bil na Vaclavskih namestih, kjer se je na dolgem širokem bulvaru zamogel še le prav razviti. Za ameriški Čehi so korakali francoski gimnasti, ki jih je občinstvo vzprejelo z burnimi „Vive la France!“ klici. In pozdravljalo je tako neutrudno, neumorno četo za četo, z oken so mahali z robcami in zastavicami. mladenke so nam sipale na pot cvetje, možje podajali so nam roke, otroci pa so bili srečni, če so se smeli le dotakniti kroja sokolskega. V francoski četi so korakali tudi alžirski telovadci s svojo zastavo. V nepričakovano mnogobrojnem številu (180) so nastopili bulgarski „Junaki“ kojih slikovita noša (kratke platnene dokolenice, rdeča srajca, na glavi belo kučmo iz ovčje kože) ni ničmanj pozornosti vzbujala, kakor krasna oprava črnogorske delegacije.

Slovanski gostje so šli po abecednem redu. Črnogorcem so sledili Hrvati (430), tem s svojimi belimi čepicami Rusi iz Moskve, Kyjeva, Jalte, Peterburga in Tifliza. Ko je prišel predaji del izprevoda vže na Prikope zavila je Slovenska Sokolska Zveza izza Muzeja Kraljestva češkega. Na čelu zvezi je bilo predsedstvo, za njo reprezentančna četa, staroste in podstaroste, potem pa v zborih vsi slovenski Sokoli. Burno in prijazno so Čehi pozdravljali Slovence, da je bilo jedva mogoče se zahvaljevati temu spontanemu pojavu bratske ljubezni, ki veže oba naroda.

Za nami so enake ovacije doživljali Srbi. Za Srbi stoprav je nastopilo češko Sokolstvo v imponantnem številu (12.555).

Inozemska češka sokolska društva so zastopale deputacije iz Augsburga, Norimberga, Monakovega, Berlina, Pešte, Draždan, Lipskega, Hamburga, Londona, in Pariza, katerim je sledila župa dolnorakoska (dol. avstrijska) iz desetih dunajskih okrajev s 5 praporci. Po 12 moravskih župah se je vrstilo 24 žup s kraljestva. Ogromni ta izprevod je zaključil Praški Sokol, ki je prišel na Vaclavske namesti nekaj minut pred poldnem. V izprevodu je igralo 15 godb.

Najviharnejše ovijacije Sokolstvu so napravljali pred nemškimi kazino. Nemška predrznost ne pozna nobene meje.

Tako je posebno soba za časnikarje postala preozka, ker je mnogo listov, kateri v prejšnjih časih niso imeli svojih stalnih poročevalcev na Dunaju, nastavilo sedaj stalne poročevalce in kakor slišimo, se bodo do prihodnjega zasedanja prostori za časnikarje znatno razširili, da dobi vsak svojo mizo in prostor za garderobo.

Tudi v državnozborničnem posloju nameščena pošta se mora povečati, ker ne more več zadostovati novim potrebam.

Rekonstrukcija kabineta.

Časopisje se bavi sedaj mnogo z vprašanjem novega kabineta, ki se ima najbrže sestaviti v jeseni. Da bode prememba potrebna, zatrjuje vse, ker je sedanja konstelacija parlamenta popolnoma druga, torej več ne odgovarja zastopstvu v kabinetu. Tudi bo treba zasesti mesta ministrov, ki skoro gotovo odstopijo. Prejšnje ministrstvo je sestavil Beck le z namenom, da omogoči volilno reformo. Zato je pritegnil v kabinet vse one stranke, katere je potreboval za se, ako je hotel, da se mu volilna reforma ne izjalovi in je ne pokoplje močna opozicija. Ker so pa po novih volitvah prišli skoro popolnoma drugi elementi do večine, bo rekonstrukcija bržkone neizogibna. Ko bo v jeseni predložena avstroogrska nagodba obema parlamentoma in ako se obe vladi sporazumeta posebno v onih točkah, v katerih do sedaj še ni prišlo do sporazuma, predvsem pa o kvoti, tedaj bo treba sestaviti kabinet tako, da bodo prišle do zastopstva najmočnejše stranke, ako ne bosta hoteli vladi, da se nagodba zopet kmalu pokoplje.

Rekonstrukcija je torej prav mogoča in nihče ne bo presenečen, ako pride do tega. Vprašanje je le, kdo naj izstopi iz kabineta in kdo zopet naj zasede njegovo mesto. Ministrskega predsednika čaka torej še težka naloga in precejšen kos dela.

Proračunska razprava.

„Čas“ poroča, da je več pristašev različnih strank izdelalo načrt, da bo mogoče brez spremembe poslovnika končati razpravo o državnem proračunu hitro in pravočasno še pred koncem letošnjega leta. Pri tem se pa ne bode kratila svoboda govora in posebno opoziciji se prepusti prosto polje. Tiste stranke pa, ki ne stoje v ostri opoziciji proti Beckovemu ministrstvu, določijo svoje govornike tako, da se zabrani nepotrebno ponavljanje. Pri glavni debati pridejo do besede načelniki klubov in frakcij, ki naznanijo in razložijo želje in pritožbe v imenu vseh članov kluba.

Hrvatska.

Fuček-Rakodeczay kuha in kuha, da bi si s kemičnim preustrojem zliil svojo stranko, a zaman; čuje se, da so njegovi madžarski nadkuharji že nezadovoljni z njim. Hoče baje v juridični stroki izvesti kak avancement, da bi činovnike pridobil, toda dosedaj nima niti sekcijških šefov; seveda laži-ustavni „ban“ more reči: „saj še prejšnji niso upokojeni!“ In v istini najbrž radi te psevd-zakonitosti njegove vlade se otežuje s končnim umirovljenjem prejšnjih šefov.

Fuček je tako faktično brez — rok; ostajajo mu le uradne „Nar. Novine“, in v njih v najnovejši dobi poudarja, češ, ogrsko-avstrijska nagodba bode itak jeseni sklenjena na podlagi leta 1867, Hrvatska pa bo tam, kjer je bila prej; to si upa trditi Fuček, ki je zaupnik predvsem vladajoče madžarske 1848-stranke! To pravi mirne duše on, ki o drugi priliki priznava koaliciji hrvatski, da je vse sloje naroda utirala v proti-ogrski tabor! S tem izjavlja vendar sam, da vlada — proti narodu.

Spričo vsega tega je jasno, da so tudi vse njegove izjave, češ, da je železniška pragmatika bila pogreška, prazna slepitev prostote.

Burši so si zamislili, da hočejo tudi ta dan s svojimi nemškimi trakovi „bumlati“ na Prikopih. Zbralo se jih je nekaj stotin in v svoji nadutosti hoteli so prerušiti — naš izprevod. Vse lepe prošnje vljudne praške policije niso nič izdale. Tu pa je minula potrpežljivost češkega ljudstva. Eno dušno je nasililo na predrzne izzivače, nemški trakovi in čepice so zletele v zrak in v trenutku so potisnili „buršake“ v nemško hišo. Da jih niso prejeli z glave rokavicami in da so nekatera nemška ušesa bila krvava, je umevno. Nato pa je bil mir. Kake podle duše so ti nemški akademiki so najbolje pokazali s tem, da so šli po noči pobijati žarnice, ki so bile ob mostovih pripravljene za razsvetljavo. Manire jih je potem seve učil kazenski sodnik. In ti žalostni junaki so imeli potem še pogum, da so se hodili pritoževati od Poncija do Pilata, celo v parlamentu so pustili sporočiti interpelacijo.

Pred mestno hišo so bile postavljene tri tribune. V srednji je bil župan Praški d. r. Groš v spremstvu vseh občinskih odbornikov. Tu sta dobila svoja mesta češka ministra d. r. F o r t i n d r. P a c a k. Na tribuni so bili še zastopniki slovanskih glavnih mest, odborniki mestnega sveta pariškega, francoski in drugi žurnalisti, državni in deželni poslanci. Na obeh stranskih tribunah so bile dame v elegantnih pestrih toaletah. Pod glavno tribuno jo stal dar Č. O. S. kraljevski Pragi: umetniško izdelana kovinska soha predstavljajoča borilca v preži.

Dnevni red skupščine Stranke prava, ki bo 22. avgusta v Zagrebu, obsega: 1. Pozdrav predsednika, 2. organizacija in novinstvo stranke, 3. program za delo stranke: aktuelni politični program stranke, narodno-gospodarski program stranke, in sicer gospodarsko-politični in gospodarsko-socialni, kulturni program stranke, komunalna politika itd.

Prejšnji ban, g r o f P e j a č e v i ć je svojo bansko mirovino (8000 K) odmenil za štipendije gojencem, glasbene, slikarske in kiparske umetnosti; čuje se, da bo kot poslanec tudi poročal volilec o svojem delovanju v saboru; to bo vsekako zanimivo poročilo.

Spremljajoč razvoj stvari na Hrvatskem; se Slovenci veselimo preokreta, ki ga je rodila reška resolucija: „Nekdaj se je na Hrvatskem govorilo, da vodi pot v Beč h kralju preko Pešte, a sedaj se je dokazalo, da moramo Hrvati najti izravnejši pot in to preko svoje zemlje, preko svojih jednokravnih bratov.

Češki svaz.

Nezadovoljstvo s sedanjim svazom je vedno večje, posebno agrarci se v njem čutijo zelo slabo. Zato se bavijo sedaj vse stranke, kako preustrojiti svaz, da bo odgovarjal zahtevam vseh posameznih strank in struj. „Naša Doba“ prinaša Masarykov tozadevni članek, „Den“ glasilo mladočeškega poslanca Kramača razpravlja o bodočem svazu, istotako tudi „Venkov“ list agrarcev in Masarykov „Čas“.

Poslednji polemizuje mnogo z mladočeškim glasilom glede položaja v svazu. Eđine vendar so vse te napredne stranke v tem, da treba svaz reformirati in da so s sedanjim svazom popolnoma nezadovoljni. Ker je bilo že na tem, da se enotna zveza Čehov razbije, zato skušajo sedaj stranke resno popraviti nedostatke in ohraniti tudi v bodoče sebi močno parlamentarno silo, s katero bo vlada vedno primorana računati, ako bo hotela prodreti s svojimi predlogi. Svaz naj bi bil v bodoče pravo torišče narodnih delavcev in odločnih ter previdnih politikov.

„Čas“ zato zavrača mladočeško glasilu, ki zahteva, da se vsi poslanci brezpogojno pokore večini, ker je kaj takega pri toliki mnogostranosti svazovih elementov nemogoče in se brezpogojno pokoritev more zahtevati le v skupnem političnem klubu, ki ima iste cilje in je enega političnega prepričanja. Le tam se mora manjšina pokoravati večini. Pri svazu bi pa prišle kot take v poštev le celotnonarodne zadeve. Sicer se pa mlado-staročeški klub svazov sam ni pokoril večini, ki je sklenila, da bode glasoval svaz proti provizoričnemu proračunu.

Tudi je nepravilno, da igra mlado-staročeški klub glavno ulogo, ima dva ministra in podpredsednika v zbornici, dasi tvori le manjšino. Pri vsem tem pa nemara vzeti nase nikake odgovornosti v češki politiki. Češki klub očita, da se vedno bolj opaža boj proti njemu in nezaupljivost ter da se hoče nadomestiti njegova ministra z agrarcema. Tudi to ne odgovarja resnici, pravi „Čas“, ker agrarci niso nikoli zahtevali da se nadomesti mladočeški minister z agrarcem, nasprotno so celo izjavili, da so z ministrom — Krajan Pacakom zelo zadovoljni in imajo vanj popolno zaupanje. Agrarci hočejo le, da bi ne bila ravno oba ministra mladočeha, ki vendar niso najštevilnejši in ker hočejo igrati ulogo enakopravnega, je torej na mestu, da dobe vse stranke primerno zastopstvo.

Vsi listi uvidevajo potrebo reforme svaza in naglašajo, da je brez nje nadaljni obstoj svazov nemogoč.

Bolgarija in macedonsko vprašanje.

Mlada Bolgarija stopa vedno bolj samozavestno v krog evropskih držav. Dasi se oglašajo doma razni glasovi, ki so proti vladi in njenemu sedanjemu režimu in ki upravičeno protestirajo proti absolutističnemu postopanju kneza Ferdinanda, vendar ima knez še vedno veliko večino za seboj, na katero se more vedno opirati in voditi

zunanjo politiko v korist Bolgarske. Ko je ta teden obiskal knez našega cesarja v Islu je vse že govorilo, da je ta obisk v zvezi s knezovo željo, da se letos ob priliki dvajsetletnice njegovega vladanja povzdigne bolgarska kneževina v kraljestvo. Bolgarska oficijelna poročila pa so takoj vse te vesti razglasile za neutemeljene in zatrdile, da knez nikakor ne namerava tega koraka storiti in da ostane položaj še vedno neizpremenjen. Bolgarski politiki zatrjujejo celo, da bi bila proglašitev suverenitete Bolgarske v škodo Bolgarom, ako nočejo Macedonije pustiti popolnoma iz svojega cilja. S tem, da bi postala Bolgarija kraljevina in suverena, bi bila primorana tudi cerkveno se čisto izolirati in bolgarski eksarhat v Carigradu bi zanje moral prenehati. To bi pa pokvarilo in onemogočilo vsako nadaljno uspešno in plodnosno akcijo v Macedoniji, ker bi bila na ta način ne samo politično kakor doslej, ampak še cerkveno ločena od Bolgarske. Zato hočejo bolgarski politiki, da ne sme sedanja politika kreniti v drugo smer, ampak nadaljevati zapričeto delo, dokler ne bodo tla popolnoma ugodna in politika bolgarska si popolnoma svesta svojega uspeha. Vsaka druga pot in vsaka popolna samostojnost Bolgarske bi položaj le pokvarila in Macedonija bi bila za Bolgarsko izgubljena za vedno. Sicer je pa še drugi vzrok tudi, da nočejo nikake ustavne spremembe; previdni politiki namreč vidijo, da bi se knezova oblast le povečala in nastopala vedno bolj absolutistično in sami bi pa izgubili vsak upliv na domačo in zunanjo politiko. Bolgari hočejo, da si pridobe predvsem ugled in moč, potem še le blišč in sijaj.

Poljsko zastopništvo na Dunaju.

O razmerju poljskih strank med seboj in o njihovem vplivu na Dunaju razpravlja obširno „K. L.“ Poljski poslanci tvorijo tri skupine, ki ne stoje med seboj skoro v nobeni zvezi ali pa le v prav neznatnih stikih. Da so se stvorile te skupine, je bila pač posledica volilnega boja, ki je bil posebno v Galiciji jako živahen. Kolo poljsko je bilo nekdanje močno in mnogokrat je imelo odločilno besedo na Dunaju in to le zato, ker so bili v njem združeni vsi poljski poslanci, ki so solidarno nastopali v vseh vprašanjih.

Po volilnem boju pa se je poljska solidariteta precej razbila. Oni, ki so ostali tudi v volilnem boju pod zastavo brezpogojne solidaritete, so se zopet združili v Kolu. Ljudska stranka, ki priznava pogojno solidariteto, si je osnovala poseben klub. Boj vsaki solidariteti pa so napovedovali socialni demokrati, ki so se pridružili socialistom ostalih narodnosti. Ti 4 Poljaki so v klubu, ki šteje 87 poslancev, brez vsake moči in ne morejo igrati nikake važne vloge posebno še, ker je poljska socialno-demokratska stranka zgubila najnadarnejšega svojega pristaša in najboljšega politika Daszynskega.

Ljudska stranka si je ohranila v pretekli sezoni popolno samostojnost napram vladi. Sporazum s Kolom se vendar ni mogel doseči. Le v narodnih vprašanjih je prišlo do nekakega sporazumnega delovanja, in sicer na ta način, da se je sestavila posebna komisija sestojeca iz voditeljev obeh strank. Ta komisija pa ima žal le formalni pomen; ker sporazum bi bil mogoč le v vprašanju jezikovne ravnopravnosti in ravno tu je zavzelo Kolo stališče, ki ga je diktirala vlada. Predsednik Kola je razrešil to vprašanje enostavno tako, da ga k skupni konferenci ni bilo in da se je omejil le na izjavo, da glede tega vprašanja ni Kolo še ničesar ukrenilo in da tudi minister-krajan ni storil nobenih korakov.

Obisk ruskega ministra zunanjih zadev na Dunaju.

Poroča se, da obišče tekom te jeseni ruski minister zunanjih zadev Izvolsky Dunaj. Znano je sicer, da sta naš

Na prazni prostor pred tribunami se je razvrstilo Sokolstvo. Neposredno pred tribune so postavili po vsej dolžini nas goste, za nami pa češko Sokolstvo. Prihajala je župa za župo. Pred vsako župo so nosili prapore, ki so se globoko priklanjali pred glavno tribuno. Prapore so zvrstili na vsako stran glavne tribune, bilo jih je okoli 300. Ko je kot zadnji prikoral Praški Sokol, bil je ves prostrani trg pred mestno hišo videti kakor silno valovje Rdečega morja... Ko utihnejo glasi zadnje na trg prišedše sokolske godbe, stopi na govorniški oder starosta Č. O. S. d. r. J o s i p S c h e i n e r. (Sledi)

Mrtva.

Spisal C.

I.

Vencelj Plahuta, mladi grajski vdovec, je sedel v široki dvorani prvega nadstropja svojega samotnega gradu. Gledal je proti oknu tja na konec vrta, misli so bile nejasne, vlačile so se po duši kakor megle, kadar pride jesen in se zniža nebo tako zelo, da bi ga človek dosegel z roko. Niso prijetne tiste megle, ki se vlačijo pod nizkim jesenskim nebom in tudi misli niso bile prijetne, ki so se plazile po izpraznjeni duši. Čudno je bilo v sreč, pusto je bilo, kakor v izbi, kjer je ležala bolna mati, zdaj pa je

umrla nagloma, odnesli so jo in pokopali. Še stoji postelja v izbi, še ni na novo pogrnjena, še stoji mrtvaški oder, ugasnjena sveča še stoji v motno bliščečem svečniku.

Jesen je bila zunej — tisti čas, ko je nebo nizko, da bi človek stegnil roko in ga prijel. Mrak je prihajal in tako je bilo, kakor bi prihajala žalost v deželo. Tako je bilo, kakor bi se bližal v tistem hipu grenkega slovesa žalostni čas, treba bi bilo poseči v roke, posloviti se od veselja, od sreče, od zale nevestice, zadnjič ji poseči v roko, poljubiti rosne oči, vse uboge in drhteče ustnice...

Vencelj Plahuta je gledal pri oknu stoječ tja proti koncu vrta in je mislil na svoje življenje, na tisti kratki čas od zime do jeseni. Ni bilo prej življenja, samotarenje je bilo, ne bo poslej življenja, samotarenje bo, žalostno umiranje. Tako je bilo vse kratko, komaj je minil tisti dan, ko je peljal nevesto v graščino, komaj ji je dobro pogledal v oči, že so se zaprle in na mrtvaškem odru je ležala lepa in mlada grajska gospa.

Vencelj Plahuta je stal pri oknu in je gledal proti koncu vrta. Jesen je bila v deželi, nizka megla se je plazila po tleh, zapihalo je od severa in zašumelo po drevju. Listje se je vsulo, polsuho in preperelo, zaplesalo je sredi megle, zbežalo je dol proti dolini. Tam na koncu vrta je stal kostanj, samotnen in žalosten je stal, pol gole veje je stezal v mrak pod njim je stala klop in na klopi je ležal bel pes. Mirno je ležal, nič se ni ganil, ampak če je

Slovenec. Vzrok temu raznarodovanju je pa v prvi vrsti naš vladni sistem, ki dosledno podpira Nemštvo in dosledno zatira Slovenstvo. Torej boj vladnemu pomenem čevalnemu sisemu! Drugi vzrok je pa naša gospodarska odvisnost in inferiornost, ki marsikateremu drugače popolnoma poštenemu Slovincu ne dopušča, da bi očitno kazal svoj narodni značaj. Treba nam je torej tudi tu podrobnega, poštenega dela; treba nam je skupno nad strankami stoječe akcije gospodarske osamosvojitve. in Slovenec ostal bo Slovenec! To pa je tudi edina in edino potrebna pot do naše rešitve!

— **Izseljevanje v Maryland v Zedinjenih državah.** Zadnje čase se v Avstriji mnogo nagovarja, naj se izselniki podajo v Maryland; vabi se posebno take, ki so izurjeni kmetovalci in sploh one, ki imajo veselje do dela na polju. Našim izselnikom, zlasti onim ki nimajo dovolj kapitala na razpolago, je odločno odsvetovati, da se izselijo v Maryland, ker je ondi začasna zemlja tako izsesana, da bi se k večjemu še z umetnimi gnojili dalo kaj doseči. Vsekako je treba precejšnje previdnosti tudi onim, ki imajo dovolj denarja, da bi se poljedelstva tudi v tem slučaju lahko lotili.

— **Goriške novice.** Neki Josip Uršič s Kostanjevice je dne 7. t. m. ukradel v gostilni „pri Rajhu“ z voza Štefana Šuligoja iz Čepovana žakelj telečjih jeter in jih hotel prodajati. Pri tem pa ga je zalotil redar in odvedel na policijo, jetra pa vrnil lastniku. — V Soči sta utonila pri kopanju na Kanalskem te dni neki 9letni deček in neki vojak tamošnjega lovskega bataljona.

— **Tržaške novice.** Poboji in ropi so v Trstu itak že na dnevnem redu. Vsled te sijajne „javne varnosti“ se ni prav nič čuditi, če je laški mularji za izpremembo prišlo jedenkrat na um, da bi bilo jako dobro, če bi tudi pošta kaj prispevala v napolnjevanje vedno praznih žepov tržaške fakinaže. Dne 8. t. m. ob enajstih po noči je peljal kočijaž Fran Matuchino z enovpreženim vozom po pošto na južni kolodvor, da jo prepelje na Lloydov parnik „Wurmbrand“, ki oddide o polnoči v Benetke. Preden je še kočijaž dospel na pošto, sta skočila iz teme dva človeka, katerih eden je konja ustavil, drugi pa skočil na voz h kočijažu, mu nastavil revolver na glavo in mu zapretel, da ga ustrelji takoj, če se gane. Prvi je nato snel svetiljko z voza in šel odpirat voz, ki ga je v svojo veliko žalost našel praznega. Od jeze je tresčil svetiljko ob tla, drugi pa je ranil na roki z nožem kočijaža. Nato sta oba pobegnila. Uboga tržaška policija, koliko časa se boš morala zopet mučiti, preden boš dognala, koga je razočaral prazen poštni voz? — Mornarju Franu Trani so med vožnjo v fjakarju ukradi trije dobri prijatelji zlato verižico, vredno 150 K. O tatovih seveda ni sledu.

b) tuje.

* **Kolera na Ruskem.** Iz Petrograda se poroča, da je ruski rudeči križ dovolil za bolnike na kolero 100.000 rubljev, ter odločil poslati v kraje, kjer vlada kolera zdravnike. Kolera se vedno razširja in slučajni smrti se množe. Zdravniki v Petrogradu se posvetujejo, kako bi nastopili, če se začne ta kuga širiti po Petrogradu. Sumi se, da je v mestu samem že ena oseba umrla na kolero.

* **Poskušen umor blizu Dunaja.** Te dni se je peljal dunajski trgovec z avtomobilu, Kraus s svojim šoferjem Mahringerjem in dvema drugima, kojih eden se je izdajal za dr. Steinerja, v avtomobilu. Med potjo pa je bil Kraus napaden od dr. Steinerja z revolverjem in kladivom, pri čemer je dobil Kraus iz revolverja kroglo v ramo, ki je prodrla meso in potem ostala še v avtomobilu. Mahringerju se je posrečilo ubežati. Policiji o storilcih ni ničesar znanega, vendar se sumi, da vzrok poskušene umora ni bil noben drugi, nego ta, da se storilca polastita avtomobila, s katerim sta menda hotela ubežati čez ogrsko mejo. Vsled tega se sumi, da morata imeti zlikovca še kaj drugega na vesti in da sta se hotela z avtomobilom izogniti morebitnemu preganjanju radi kakega drugega zločina. Kraus leži sedaj na Dunaju v Elizabetni bolnici; njegovo stanje ni opasno.

* **Pravice žensk na Angleškem.** Višja zbornica je sprejela zakonski načrt, da smejo ženske, ki imajo volilno pravico v občinskih zastopih, postati tudi odbornice v občinskih in okrajnih zastopih.

Prosveta.

Reforma meščanskih šol. Dosedanji učni načrt meščanskih šol datiral je iz leta 1874. in je bil že popolnoma zastarel in ni odgovarjal nikakor modernim pedagoškim načelom.

Naučni minister Hartel je sklical 1893. l. komisijo profesorjev in učiteljev, katera je nabirala gradivo za reformo meščanskih šol, katere naj bi se tako preuredilo, da bi absolventi teh šol bili takoj sprejeti v obrtne šole; končno naj bi izdelala tudi reformo učnega načrta.

Reforme glede prvih dveh točk so že izvedene, novi didaktični načrt bo pa zaključek dela, ki ga je komisija izvršila.

V Avstriji je okolo 900 meščanskih šol, med temi pa ni nobene slovenske. Približno trikrat toliko jih je kolikor srednjih šol. Novi didaktični načrt bode odstranil stari sistem, po katerem se je vsa učna snov v velikih potezah podajala učencem že v spodnjih razredih ter se je v višjih razredih samo spopolnjevala. Učna snov bode razdeljena na isti način, kakor učna snov srednjih šol, t. j. po posamičnih predmetih.

Na ženskih meščanskih šolah se bode jemal ozir na praktične vede, potrebne gospodinjam, upeljali se bodo predmeti, ki bodo pripravljali deklice na njih bodoči poklic kot žene in matere. Računstvo se bode poučevalo z ozirom na gospodinjstvo in gospodinsko knjigovodstvo; osnoval se bo na moških in ženskih meščanskih šolah poseben tečaj o zdravstvu in načinu, kako si čuvati zdravje.

Pouku materinščine se bode posvetila večja skrb in pozornost, tako da bode vsak, ki dovrši meščansko šolo, svoje materinščine v govoru in pisavi popolnoma zmožen; v ta namen bode v novem učnem načrtu določeno večje število ur pouku materinščine, kakor je to bilo v starem.

Kot neobvezen predmet se bode poučevalo na ženskih meščanskih šolah gospodinjstvo; poučevalo se bode tudi o ustavnem in upravnem pravu na dijakom meščanskih šol razumljiv način.

S tem novim načrtom pokazalo je naučno ministrstvo, kako važnim je smatrati meščanske šole. Žal, da smo mi Slovenci ravno glede teh šol na prav nečuden način zanemarjeni in da nam ta reforma zato ne bo mogla koristiti, ker slovenskih meščanskih šol sploh nimamo!

Gospodarstvo.

Tržno poročilo.

Denarni promet.

Dunajska borza. Zadnji teden se opaža, da rente sploh nazadujejo in se vobče skoro nič ne kupujejo. To neugodnost so mnogo povzročile vesti z njujorške borze. Na celi borzi je bilo opaziti neko stagnacijo. Zanimanja ni bilo mnogo. Edino nekatera lokalna podjetja so prišla bolj v promet. Tako so se kupovale n. pr. najbolj Alpinke in pa akcije vzhodne železnice. Ostale delnice pa so našle malo zanimanja.

Tržaška borza je živahna in ima precej obiskovalcev. Inozemskega blaga se je mnogo pokupilo. Edino rente so bile tudi tu popolnoma nezanesljive. Ostale delnice pa so se ravnale večinoma po dunajskih poročilih.

Na zagrebški borzi je bilo poslovanje zadovoljivo. Delnice, predvsem domačih podjetij so bile mnogo kupovane. Tudi branilnice in ostali denarni zavodi so našli mnogo zanimanja. Industrijske akcije so povoljne.

Promet s pridelki.

Borze s pridelki so zelo dobro obiskane. Vse čaka radovedno, kam pripeljejo visoke žitne cene. Letos je namreč pšenica za 4 K, rž za 2 K, oves za 1.70 K in kuruza za —70 K dražji kakor lansko leto ob istem času. Zadnji teden pa je zopet poskočila pšenica za 10 v, rž se je podražila za 10 do 15 v, ječmen se je znatno podražil in tudi kuruza in oves sta dražja za približno 10 do 20 v od zadnje sobote.

Cene za vsakih 50 kg so notirale ab Dunaj:

Pšenica, tiška, 78 do 82 kg K 12.10 do K 12.70; banaška 76 do 79 kg K 11.55 do K 12.15; slovaška 76 do 81 kg K 11.30 do K 11.90; nižeavstrijska in moravska K 11.15 do K 11.50.

Rž, slovaška 72 do 74 kg K 9.05 do K 9.25; peštanska nova 72 do 74 kg K 9.10 do K 9.30; avstrijska 71 do 74 kg K 9.— do K 9.25; ogrska 72 do 74 kg K 8.90 do K 9.20.

Ječmen K 7.80 do K 9.25.

Kuruza, ogrska K 7.25 do K 7.45.

Oves, ogrski srednje vrste K 8.60 do K 8.85; prve vrste K 8.75 do K 8.95.

Špirit kontingentira prompt ab Dunaj K 57.40 D, K 58.— Bl.

Repno olje vsakih 100 kg prompt ab Dunaj K 92.— D, K 94.— Vedno stalno.

Laneno olje vsakih 100 kg prompt ab Dunaj K 72.50 do K 73.—. Nikake spremembe.

Petrolej vsakih 100 kg: kavkaško rafinirano brez soda, prompt ab Trst, transito K 11.50 D, K 12.— B. Cene se zadnji teden niso nič spremenile.

Meso. Cene za kilogram so sledeče:

goveje meso prednje	K 1.— do K 1.45
„ „ zadnje	„ 1.24 „ „ 1.50
telečje	„ 1.04 „ „ 1.10
svinjsko	„ 1.26 „ „ 1.30
ovčje	„ 1.— „ „ 1.16

Meso je postalo nekoliko dražje.

Mast za vsakih 50 kg: domača, svinjska, s sodom prompt K 73.50 D, K 74.50 B ab Dunaj.

Slanina, bela z zabojem prompt K 70.— D, K 71.— B ab Dunaj. Pri slanini in masti so cene zopet vedno iste.

Loj, prompt K 41.50 D, K 42.—. B ab Dunaj.

Sladkor, v kockah za 100 kg; brutto K 74.— D, K 75.— B, kristalni sladkor prompt K 65.— D, K 65.50 B ab Dunaj. Sladkorni trg je zelo miren. — Cene vedno enake.

Kava, za vsakih 50 kg: Santos navadna K 39.— do K 41.—, bolja K 51.— do K 53.—.

Bistvo in ustroj Reiffaisenskih in Schulze-Delitschevih posojilnic. Nedavno temu je imela „Zadruž. Zveza v Celju“ svoje zborovanje v Mariboru. Na tem zborovanju smo čuli lepa, poučna predavanja. Predavanje z gorenjim naslovom je imel ravnatelj Zveze g. Fr. Jošt. To popularno predavanje podajemo v celoti svojim čitateljem, ki jih bo predavana tvarina brezdvomno zanimala.

„Dandanes se prepogosto sliši in čita, da bode ljudstvu pomagano in da se nam bode isto ohranilo, ako se mu pripomore do gmotnega blagostanja s tem, da se začnejo snovati kmetijske zadruge najrazličnejše vrste in kmetijske posojilnice. Da se slovensko ljudstvo na Slovenskem in zlasti pri nas na Spodnjem Štajerskem otrese nekoliko bede, se mu mora pomagati poleg tega, da dobi po ceni živila, živino, orodje itd., da se mu omogoči dobiti po ceni denarja na posodo, kadar je v stiski, da ga oderuhi in neprijazni nam denarni zavodi preveč ne izžemajo in ne izkoriščajo njegovega neugodnega stanja. Da je potrebno osvoboditi naše ljudstvo še bolj tujega jerobstva, to so uvideli naši narodni boritelji že poprej, uvidevamo to pa sedaj še tembolj, ko vidimo, da tudi sosedje ne drže križem rok in da preže na vsako ped slovenske zemlje, kakor jastreb na svojo ubogo žrtev — na svoj plen.

Preden se lotim prave točke, naj se ozrem nekoliko v preteklost. Potrebo, da se mora na gospodarskem polju osvoboditi tako poljedelec kakor rokodelc, uvidela sta že v prvi polovici pretečenega stoletja nemška moža Raiffeisen in Schulze-Delitzsch, katera sta začela prva snovati v Nemčiji konsumna društva in pozneje posojilnice po načelih vzajemnosti, po principih skupne zaveze. Po spojenih nazorih obeh teh mož nastale so pozneje naše prve slovenske posojilnice, katere so nekaka specialiteta med avstrijskimi posojilnicami, ker so se združili naši rojaki, kateri so med nami začeli prvi snovati posojilnice in v tem oziru gre vsa čast bratoma Mihaelu in dr. Josipu Vošnjaku, vse dobre točke iz načel Raiffeisenovih in Schulze-Delitschevih in priredila pravila za slovenske posojilnice, naslanjaje se na obstoječ zadrudni zakon.

Da se zamoremo natanko poučiti o bistvu Raiffeisenskih posojilnic, o katerih hočem danes govoriti, potrebno je nekaj splošnih pripomb.

Kaj so posojilnice?

Posojilnice sploh so zadruge, katere imajo namen, pomagati svojim zadrudnikom (članom) z denarnimi posojili na eni strani, na drugi strani pa vzpodbujati ljudstvo k varčnosti in ga napeljevati s tem k pravemu, dobremu gospodarstvu. Zaraditega imajo torej posojilnice dvojni namen, ker imajo pred očmi poleg materialne podpore vedno tudi moralno zboljšanje in okrepanje slovenskega naroda. Poleg tega se pa ne sme prezreti, da imajo posojilnice in druge slične zadruge precejšnji pomen tudi v narodnem oziru. (Sledi.)

Zdravstvo.

Kako se legar širi. Legar (protin, vročinska bolezen ali tifus) je nalezljiva bolezen. Povsod kjer nastopi le redkokdaj ostane pri posameznem slučaju, zbolijo ali istočasno ali pa drug za drugim mnogi prebivalci istega kraja ali pa vsaj sostanovanci istega stanovanja in sosedje v gotovem okrožju. Natančen in poučen opazovalec bo kmalu našel gotovo razmerje med obolelimi slučajmi, bodisi da so vsi oboleli pili in rabili za umivanje vodo iz istega vodnjaka, bodisi, da so prišli med seboj v ožjo dotiko, bodisi tudi končno, da so se mudili samo vsi v istih prostorih. Iz tega opazovanja sledi, da je bila nositeljica te bolezni v prvi vrsti voda, v drugi so povzročili razširjenje predmeti, ki so prišli v dotiko z bolnikom, v tretjem pa so morale biti kali bolezni v gotovih, navadno prtiličnih in vlažnih prostorih in so od tam prehajale na ljudi, ki so se tam mudili. So gotova, na samem stoječa bivališča, kjer se pojavljajo leto za letom slučajni legarja, če tudi na daleč okrog za to boleznijo nihče drugi ne oboli.

Iz teh opazovanj so učenjaki sklepali, da je legar nalezljiva bolezen in po dolgotrajnem in natančnem iskanju so tudi našli povzročitelja, ki so ga imenovali bacila legarja. Je to najmanjše telesce iz vrste gliv, ki živi v črevesu obolelega, prehaja pa tudi iz črevesa v kri. Po odpadkih prehaja iz človeškega telesa v stranišča, v greznice, od tam zopet skozi tanjše in debelejšje plasti rahle zemlje v talno vodo, v vodnjake in druge stoječe in tekoče vode bližnje okolice. V nečistih tekočinah, v ponesnaženi vodi in v odpadkih živi bacil legarja, ki je za prosto oko neviden, ki pa ima pod močnim povečevalnim steklom (mikroskopom) obliko kratke, jako pregibljive palčice, ki kaj živahno giblje in šviga semtertja s precejšnjo hitrostjo; množi se grozno hitro, tako da nastanejo iz enega samega bacila po preteku nekaterih ur stotine in tisoči. Njegova velikost je tako neznatna, da je treba več tisočev takih bacilov, da napravijo kapljico čiste vode nekoliko skaljeno.

Množi se v človeškem telesu pa tudi v primernih, zanj redilnih tekočinah, če so na gorkem, izmed katerih pridejo posebno vsebine greznic v poštev.

Vzemimo sedaj slučaj, da je nekdo nalezel v kakem tujem kraju legar. Ker se navadno pojavijo šele 14 do 40 dni po tem okuženju prvi znaki bolezni, je dotičnik že zdavnej lahko na svojem domovju in šele po preteku gotove dobe zboli. Med tem časom so se bacili legarja, ki so prišli skozi usta po jedi ali pijači v črevo, vedno množili. Dokler jih je bilo še malo, ni imel dotičnik nobene občutka kake bolezni. Šele ko so preprijeli bacili ceo vsebino v črevih, ko so se zalezli v črevesno steno in prešli celo v kri in po krvi v razne telesne organe, so začeli postajati škodljivi za dotičnika in zbolel je. Po odpadkih zapušča velik del bacilov telo bolnika, in kaj lahko se zgodi, da kaka oseba, ki mu streže, iz nevednosti ali pa iz neprevidnosti pride v dotiko s katerim le količkaj, če tudi nevidno, ponesnaženim predmetom (perilo, postelj, posoda, stranišče), da si ne očedi takoj in natančno svojih rok in pri jedi zanese nevidne legarjeve kali v svoje lastno telo. Po preteku gotove dobe zboli tako tudi ta oseba. Če tudi druge ne pazijo, zboli lahko druga za drugo. Tako nastanejo takozvane hišne epidemije. Če se slučajno ponesnažijo tla ali stene kakega bivališča, je mogoče, da traja nevarnost okuženja leta in leta za vse one, ki prihajajo v tako stanovanje. To velja posebno za vlažne tla, ker se bacil v suhem ne drži dolgo. Hišne epidemije pa še niso najhujše.

Z odpadki rekli smo, da pride legarjev povzročitelj v greznice iz teh lahko po manjših špranjah skozi rahlo zemljo v talno vodo in pogosto tudi v vodnjake. Nevarnost okuženja je sedaj za vse one ki pijejo isto vodo. Umevno je torej, da bodo nastopili na enkrat slučajni legarja po celi vasi, če je bil to morda vodnjak, iz katerega je zajemala cela vas svojo pitno vodo. V takih slučajih je seveda prva zahteva da se vodo takoj zapre in poišče studenec ki izvira višje, kakor so vse vaške greznice, ker le potem ne more ponesnažena voda do studenca. Če bi seveda bilo pomanjkanje take zanesljivo neokužene vode, mora se vso vodo za domačo porabo skuhati, ker vročina zamori legarjeve kali.

Pride pa lahko še hujše in to se je zgodilo v znanem slučaju v Postojni. Obstajale so take krajevne epidemije že delj časa v okolici postojnski. Nedavno bili so veliki nalivi, voda je velikansko narasla, narasli vodi so se primešale tudi z legarjem okužene vode in vsebina greznic, s tem so prišle kali legarja tudi v druge oddaljene še neokužene kraje in kar je bilo najhujše, prišlo je nekoliko hudo narasle že okužene vode tudi v zbirališče (rezervoar) postojnskega vodovoda. Po nesreči leži namreč ta rezervoar tako nizko, da se voda, ako hudo naraste, izliva naravnost vanj. Zdej je prehajal z vodo iz vodovoda tudi povzročitelj legarja v telesa vseh onih ki so ali to vodo pili, ali jo drugače rabili. Znani so slučajni, ko si je ta ali oni samo enkrat izpral usta s postojnsko vodo in po doletenem času zbolel je za hudim legarjem.

Zdej so oboleli drug za drugim tujei in domačini. vojaki ki so se mudili samo par ur v Postojni so oboleli, oboleli so pa celo potniki in železniški uslužbeneci, ki so samo mimogrede na kolodvoru pili kozarček vode, katera je prišla iz okuženega vodovoda.

Vsi ti bolniki nesli so, kamor so prišli, tudi seboj kal te hude bolezni in že se pojavlja zanešeni legar v bližnjih in daljnih krajih. Kako obsežnost, da bo dobila sedanja epidemija, še ni dognano, na vsak način se bo pa še zelo razširila. Edina pomoč proti njej je, da poklicani faktorji, politične oblasti, občinski zastopi in poklicani zdravniki kolikor možno pouče ljudstvo o značaju bolezni in o načinih, kako se je lahko ubranimo. Treba je tudi objaviti takoj vsak slučaj in vse one kraje, kjer se je bolezen pojavila. Vsako prikrivanje in bagatelizovanje je škodljivo in je znak neodpustne in kaznjive brezvestnosti.

Somišljeniki!

Širite in naročajte povsodi „Novo Dobo“! — Zahtevajte list po vseh gostilnah in kavarnah!

Občni zbor

zadruga

„Slovensko založništvo“ v Ljubljani

registrirane zadruge z omejeno zavezo

se vrši

v nedeljo, 18. t. m. ob 11. uri dopoldne
v Sodražici.

Dnevni red:

- 1.) Poročilo ustanoviteljev.
- 2.) Volitev načelnštva; (načelnika in šestih odbornikov).
- 3.) Volitev nadzorstva; (treh članov).
- 4.) Slučajnosti.

Na občnem zboru obravnavajo, sklepajo, glasujejo in volijo le zadržniki.

Ustanovitelji.

Srajce

raznih vrst in vzorcev (bele, barvaste, nočne itd.), kakor tudi **ovratnike, manšete, kravate, brisače** itd. — Dobiti je najhitreje in najzanesljiveje pri

Jaromiru Hušek v Pragi.

(Jaromir Hušek výroba prádla v Praze, Král. Vinohrady.)

Slovanska in krščanska tvrdka.

Dopisuje se v vseh slovanskih jezikih.

Svojo bogato zalogo

VOZOV

novih in že rabljenih priporoča

izdelovatelj vozov

FRAN VISJAN

v Ljubljani, Rimska cesta št. 11.

Ustanovljeno 1842.

Telefon št. 154.

BRATA EBERL

Tovarna oljnatih barv, lakov in firneža. Slikarija napisov. Dekoracijska, stavbinska in pohištvena pleskarija. Električni obrat.

Prodajalna:

Miklošičeva cesta 6
nasproti hotela „Union“.

Delavnica:

Igriške ulice 6
Ljubljana.

Prva
domača dolenska žganjarna
Ivan Rakoše i. dr.

Straža-Toplice

priporoča

Slivovko navadno K 1'— lit.	Tropinovec navad. K 1'— lit.
III. " 1'10 " "	III. " 1'10 "
" II. " 1'30 " "	II. " 1'20 "
I. " 1'50 " "	I. " 1'40 "
Drožnik III. " 1'30 " Brinjevec	III. " 1'40 "
" II. " 1'50 " "	II. " 1'80 "
" I. " 1'80 " "	I. " 2'— "
Vinsko žganje (konjak) od 3 do 8 K = 7/10 litra.	

Spezialiteta „Slovenec“ narodna grenčica narodni liker
od K 1'10 do K 1'20 liter.

Destilacija vsakovrstnih najfinjših likerjev
od K 1'— do K 1'60 liter.

Uvoz in izvoz čajnega ruma od K 1'— do K 2'— liter
i. t. d., i. t. d.

Odpošilja se v steklenicah, zabojih in sodih, ter se prazna nepokvarjena posoda sprjeme nazaj v račun in sicer steklenice 10 vin. komad in sodi 5 vin. liter franko Straža-Toplice. Na zahtevo se pošljejo vzorci brezplačno

Naslov za brzojavke: Sporobanka

Akcijska glavica K 10,000.000.—

Telefon št. 19-95.

Vlog okoli K 66,000.000

USTŘEDNÍ BANKA ČESKÝCH SPORITELN

(Osrednja banka čeških hranilnic)

Podružnica v Trstu

Piazza del Ponterosso 3

Blagajniški prostori in menjalnica v prtiličju, bančni prostori v I. nadstr.
(Centrala v Pragi, podružnice v Brnu, na Dunaju in v Lvovu)

je začela redno poslovati

dne 1. julija 1907

ter se peča v smislu svojih pravil z bančnim in denarnim trgovanjem vseh vrst. — Sprejema vloge na knjižice in blagajniške nakaznice po 4 1/4 %—4 1/2 %, na tekoči in žirovni račun po 4 1/4 % in 4 1/2 % z ozirom na odpovedni rok.

(Dohodninski davek iz vložnih knjižic in blagajniških nakaznic plačuje banka sama.)

Menice eskontuje samo denarnim zavodom.

Kupuje in prodaja pod ugodnimi pogoji pri svoji blagajni in na tržaški, dunajski in praški borzi vrednostne papirje (rente, prioritete, zadolžnice, srečke, delnice itd.), izvršuje inkasa vseh vrst, sprejema vrednostne papirje v hrambo in upravo, daje posojila na vrednostne papirje, izvršuje brezplačno vinkulacije in devinkulacije vrednostnih papirjev, daje posojila deželam, okrajem, občinam, vodovodnim društvom ter sploh korporacijam, ki imajo pravico pobirati doklade; na podlagi teh posojil izdaja 4 % pupilarno varne bančne obligacije, s katerimi se smejo zalagati sirotinske in fidejkomisne glavnice, ustanove, trgovske, službene, vojaško-poročne in carinske kavcije itd.; preskrbuje in vlaga vadije in kavcije vseh vrst, izvršuje prenos valut pri konverzijah zemljeknjižnih dolgov, daje brezplačno informacije in nasvete glede bančnih transakcij, posebno glede nalaganja glavnice.

Na vsa vprašanja radevolje odgovarja

RAVNATELJSTVO.

AVGUST BELLE

Unec pri Rakeku,

prva in edina domača opekarna s sušilnim stiskanjem (Trockenpressung).

Izdeluje zidarsko, zarezno in vso drugovrstno opeko.

Svoji k svojim! Kupujte samo pri narodnih tvrdkah! Trgovci, ne naročajte blaga pri protislovanskih tvrdkah!